

Česká republika

Česká školní inspekce

Královéhradecký inspektorát - oblastní pracoviště

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

**Speciální mateřská škola pro děti s více vadami, Trutnov,
Na Struze 124**

Na Struze 124, 541 01 Trutnov

Identifikátor školy: 600 024 661

Termín konání komplexní inspekce: 20. – 24. leden 2003

Čj.:	091 116/03-5199
Signatura:	ki5zw501

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Speciální mateřská škola pro děti s více vadami (dále jen SMŠ nebo škola) byla zřízena jako příspěvková organizace, která sdružuje: Speciální mateřskou školu pro děti s více vadami, Speciálně pedagogické centrum pro mentálně postižené a Školní jídelnu. Odloučené pracoviště školy sídlí na adrese 541 01 Trutnov, Kryblická 423 (tři třídy SMŠ). Jiné odloučené pracoviště v Rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení zařazeno není. Přesto pracoviště Speciálně pedagogického centra (dále jen SPC) nesídlí v budově SMŠ, ale na adrese Lomná 357, 541 01 Trutnov. Zřizovatelem speciální mateřské školy je Královéhradecký kraj se sídlem Wonkova 1142, 500 02 Hradec Králové. K 30. 9. 2002 bylo do osmi tříd SMŠ zapsáno 116 dětí, čímž nebyla překročena celková kapacita školy 135 dětí.

V kmenové budově speciální mateřské školy byly v době inspekce níže uvedené třídy s následujícím počtem dětí:

A/ celodenní třída s interním názvem „*diagnostická*“ - s 10 zapsanými dětmi, z toho 8 dětí je s vadou řeči, 1 dítě s vadou zraku a 1 dítě bylo odhlášené v průběhu školního roku

B/ polodenní třída bez interního názvu – s 8 zapsanými dětmi, z toho 4 děti jsou s mentálním postižením, 1 dítě s vadou řeči, 1 tělesně postižené a 2 děti s více vadami

C/ celodenní třída s interním názvem „*logopedická*“ – s 13 zapsanými dětmi, z toho je 1 dítě s autismem, 10 dětí s vadou řeči, 1 tělesně postižené a 1 dítě s více vadami

D/ celodenní třída s interním názvem „*vyrovňovací*“ – s 15 zapsanými dětmi, z toho 8 dětí s vadou řeči, 1 dítě se zdravotním oslabením a 6 dětí se sníženou psychosociální adaptací. Z celkového počtu má 14 dětí odklad školní docházky.

E/ celodenní třída pro děti bez zdravotního postižení – celkem 26 zapsaných dětí bez zdravotního postižení

V budově odloučeného pracoviště speciální mateřské školy byly v době inspekce níže uvedené třídy s následujícím počtem dětí:

I. celodenní třída bez interního názvu - s 18 zapsanými dětmi – z toho 5 dětí je bez zdravotního postižení, 2 děti tělesně postižené, 4 děti s vadou řeči a 7 zdravotně oslabených

II. celodenní třída bez interního názvu – s 9 zapsanými dětmi – z toho 1 dítě s tělesným postižením, 2 děti s vadou řeči, 1 dítě s více vadami a 5 dětí se zdravotním oslabením

III. celodenní třída bez interního názvu – se 17 zapsanými dětmi – z toho 4 děti bez zdravotního postižení, 1 dítě s tělesným postižením, 1 dítě s vadou řeči a 11 dětí se zdravotním oslabením.

Tyto počty tříd a dětí jsou v rozporu s údaji v zahajovacím výkazu Škol (MŠMT) V 4d-01 (blíže viz Další zjištění).

PŘEDMĚT INSPEKČNÍ A KONTROLNÍ ČINNOSTI

Předmětem inspekční/kontrolní činnosti bylo zjištění a zhodnocení:

- personálních podmínek výchovně-vzdělávací práce speciální mateřské školy a speciálně pedagogického centra
- materiálně-technických podmínek výchovně-vzdělávací práce speciální mateřské školy a speciálně pedagogického centra

- průběhu a výsledků vzdělávání a výchovy ve speciální mateřské škole
- činnosti speciálně pedagogického centra

HODNOCENÍ PERSONÁLNÍCH PODMÍNEK VÝCHOVNĚ-VZDĚLÁVACÍ PRÁCE SPECIÁLNÍ MATEŘSKÉ ŠKOLY

a/ Speciální mateřská škola

Výchovně-vzdělávací práci ve SMSŠ zajišťovalo v době konání inspekce sedmáct pedagogů, z nichž osm mělo odbornou a pedagogickou způsobilost pro učitelství ve speciální mateřské škole. Požadovanou způsobilost speciálního pedagoga nesplňovalo šest učitelek (dvě z nich si v současné době již doplňují kvalifikaci speciální pedagogiky). Dvěma speciálním pedagogům chybí způsobilost ke vzdělávání předškolních dětí, jedna učitelka je nekvalifikovaná. Učitelka s plnou kvalifikací z VOŠ pokračuje ve vysokoškolském studiu. Mimo speciálního pedagoga, který pracuje v SMSŠ na 50% úvazek, jsou všechny zaměstnány na plné pracovní úvazky. Učitelka bez kvalifikace speciálního pedagoga absolvovala kurz pro logopedické asistentky, ze kterého využívá zkušenosti ve výchovně-vzdělávacím procesu. Individuální logopedickou péči realizují ve SMSŠ tři učitelky, které tímto adekvátně využívají svého speciálně pedagogického vzdělání. Další individuální speciálně pedagogickou péči vykonávají dvě učitelky, z nichž jedna nemá požadovanou odbornou a pedagogickou způsobilost, přesto z hospitačních výsledků (práce s nevidomým chlapcem) vyplývá kvalitní a odborný přístup. Ve výchovně-vzdělávací práci učitelky bez odborné a pedagogické způsobilosti nebyl patrný negativní vliv neaprobovanosti na kvalitu její práce.

Systém vedení zaměstnanců při naplňování výchovně-vzdělávacích cílů školy je podložený množstvím dokumentů zpracovaných ředitelkou školy. Hospitační a kontrolní činnost vykonávají ředitelka a zástupkyně ředitelky školy v dostatečné frekvenci. Vycházejí z *Plánu kontrol pro školní rok 2002/2003*, o průběhu a výsledcích pořizují písemné záznamy: *Záznamy o orientačních vstupech*, *Záznamy o kontrolách třídní dokumentace*, *Záznamy o hospitaci*, *Záznamy o kontrole provozních zaměstnanců*. Zápisy jsou stručné, konkrétní, obsahují závěry a doporučení pro další práci. V rámci péče o nekvalifikované a začínající učitelky zpracovala ředitelka školy plán *Péče o nové, mladé, začínající učitelky*, který souvisí s dalšími konkrétními plány jejich dalšího vzdělávání.

Systém dalšího vzdělávání pedagogů školy je propracovaný v plánech jednotlivých pedagogů, kteří si dle společných, předem daných organizačních a ekonomických pravidel (součástí *Školního vzdělávacího plánu*) a na základě osobních vzdělávacích potřeb vybírají akce z nabídky Institutu pedagogicko-psychologického poradenství Praha a Pedagogického centra Hradec Králové. Tyto plány a celý systém vzdělávání nejsou zaměřeny pouze na absolvování vzdělávacích akcí. Ve svých osobních plánech se učitelky zabývají i odbornou literaturou a spoluprací s odborníky či kolegy. O absolvovaných seminářích si vedou písemné záznamy s vlastním hodnocením jednotlivých akcí. Z předložených dokladů o dalším vzdělávání je patrná osobní aktivita většiny pedagogů školy, kteří se ve školním roce 2001/2002 a 2002/2003 účastnili velkého množství seminářů a školení. Zaměření těchto aktivit bylo vybírané efektivně vzhledem k realizovanému programu a specifikům SMSŠ.

Pro hodnocení zaměstnanců školy vypracovala ředitelka *Kritéria osobního ohodnocení, odměny*, které jsou součástí *Vnitřního platového předpisu SMSŠ*. Na základě tohoto dokumentu vytvořila dílčí dokumenty konkrétních kritérií pro školní rok 2002/2003, která jsou všem zaměstnancům známá.

Informační systém a organizaci činnosti SMŠ zajišťuje vedení školy denním kontaktem s jejími zaměstnanci, pravidelnými poradami, prostřednictvím informačních nástěnek a několika dokumentů: *Vnitřní organizační řád pro pedagogické pracovníky školy, Vnitřní organizační řád pro provozní pracovníky školy, Vnitřní platový předpis, Bezpečnostní opatření při práci s dětmi v mateřské škole* a konkrétní pracovní plán *Zajištění úkolů*. Kompetence jsou zaměstnancům školy stanovené písemně, podrobněji ještě specifikované v pracovních náplních všech pedagogů. Porady a jejich obsahovou náplň ředitelka školy plánuje v dokumentu *Plán pedagogických porad*. O poradách vede písemné zápisy s určením následných úkolů pro zaměstnance školy. Rodičům jsou informace předávány při denním kontaktu s třídními učitelkami, prostřednictvím informačních nástěnek ve společných prostorách SMŠ, v rámci konzultačních hodin, společných akcí a při pravidelných třídních schůzkách. Pro intenzivní spolupráci s rodiči zpracovala ředitelka školy plán *Spolupráce s rodiči*, učitelky jednotlivých tříd konkrétní *Plány akcí pro rodiče* a *Plány třídních schůzek* v rámci těchto tříd. Před zahájením školního roku probíhá pravidelně společná schůzka s rodiči všech dětí SMŠ, kterou vede ředitelka školy, v průběhu školního roku si schůzky zajišťují třídní učitelky dle potřeb. O schůzkách jsou vedeny zápisy. Organizace školy, práva a povinnosti rodičů jsou zpracovány ve *Školním řádu* a *Vnitřním řádu školy*, které jsou veřejně přístupné na chodbách SMŠ. Rada školy nebyla ve SMŠ ustanovena.

b/ Speciálně pedagogické centrum

Činnost SPC je personálně zabezpečena 7 pracovníky na 3,3 úvazku:

Pracovní zařazení	Pracovní úvazek
Psycholog	0,3
Speciální pedagog	1,0
Speciální pedagog	0,5
Speciální pedagog – logoped	0,2
Speciální pedagog (externista)	0,15
Sociální pracovnice	1,0
Rehabilitační pracovník (externista)	0,15
Celkem	3,30

Stanovenou pracovní náplň má jen část zaměstnanců, dvěma zaměstnancům pracovní náplň chybí. Pracovní náplně jsou podrobně, ale nejednotně zpracované, některé nemají potřebné náležitosti. Na formální nedostatky byla ředitelka školy v průběhu inspekce upozorněna (chybějící datумы, podpisy ředitelky či pracovníka).

Jeden pracovník je zaměstnán na úvazek 0,5 v SPC jako speciální pedagog a na úvazek 0,5 jako učitel mateřské školy. Má vyhotovené 2 pracovní smlouvy. V průběhu inspekce bylo jeho pracovní vytížení nerovnoměrné. Počet hodin přímé výchovné práce v rozvrhu hodin nesouhlasil s předloženou pracovní smlouvou. Funkci logopeda zastává v rámci další pracovní smlouvy ředitelka školy.

Vzhledem k zaměření SPC na mentální postižení a k počtu jejich klientů je úvazek psychologa velmi nízký. Psychologické vyšetření musí mít provedené každý klient, což je ve stanoveném úvazku neuskutečnitelné. Z kontroly dokumentace vyplynulo, že v některých případech potvrzuje mentální postižení dětí místo psychologa speciální pedagog.

Mimo jednoho zaměstnance SPC mají všichni pro vykonávanou funkci odborné vzdělání. Hlavní činností speciálního pedagoga bez odborné a pedagogické způsobilosti je práce s autistickými dětmi a žáky. Pro tuto činnost absolvoval teoreticko-praktický seminář „Výchova a vzdělávání dětí s autismem“.

Personální podmínky výchovně-vzdělávací práce SMŠ a činnosti SPC jsou dobré.

HODNOCENÍ MATERIÁLNĚ-TECHNICKÝCH PODMÍNEK VÝCHOVNĚ-VZDĚLÁVACÍ PRÁCE SPECIÁLNÍ MATEŘSKÉ ŠKOLY

a) Speciální mateřská škola

Výchovně vzdělávací proces SMŠ se uskutečňuje ve dvou budovách v centru města. Obě budovy jsou ve vlastnictví Města Trutnov. V kmenové budově je umístěna SMŠ, v druhé budově, vedené jako odloučené pracoviště, sídlí Stacionář pro děti zdravotně oslabené a tělesně postižené. SMŠ má se Stacionářem uzavřenou smlouvu o bezplatném pronájmu nebytových prostor.

Ve dvoupatrové kmenové budově je v přízemí umístěna ředitelna, 2 třídy, školní kuchyně s jídelnou a společná šatna pro všechny třídy (v jídelně i šatně se třídy střídají dle zpracovaného harmonogramu). V 1. patře je prostorná hala, po jejím obvodu jsou 3 třídy, dále herna využívaná současně jako tělocvična a ložnice, místnost pro individuální práci s dětmi, kabinet a sociální zařízení. Některé třídy v kmenové budově jsou velmi malé, ale vzhledem k počtu průměrně docházejících dětí postačující. V přízemí novější jednopatrové budovy odloučeného pracoviště SMŠ jsou umístěny kanceláře a kuchyň, v poschodí tři prostorné třídy a pracovní rehabilitační sestry. Každá třída má samostatný vchod z ulice i svoji šatnu. Prostorové uspořádání všech tříd umožňuje skupinové, individuální i frontální činnosti, pro relaxaci dětí jsou v každé třídě k dispozici relaxační koutky. Veškeré prostory školy učitelky esteticky upravují, k výzdobě využívají především práce dětí. V prostorách přístupných rodičům (šatny, chodby) jsou informační nástěnky a výstavky výrobků a výtvorů dětí. Všechny prostory SMŠ vyhovují z hlediska funkčních, psychohygienických i estetických podmínek jejímu účelu. Obě budovy mají k dispozici prostorné zahrady, které jsou součástí areálů škol. Zahrady jsou vybavené dětským zahradním nábytkem, průlezkami a pískovišti.

Ve všech třídách je dětský nábytek vhodné velikosti, dostatek úložného prostoru s množstvím her, hraček, didaktických i speciálních pomůcek. Zastaralý nábytek je postupně obnovován, pomůcky a hračky jsou průběžně doplňovány. V hale kmenové školy je všem k dispozici barevná televize a video, také dětské rytmické nástroje, elektronické varhany a učitelská knihovna s odbornou literaturou. Děti mají ve třídách počítače s vhodnými didaktickými programy, radiomagnetofony, v jedné třídě je k dispozici piano. Při nákupu učitelky vybírají především pomůcky potřebné k rozvoji základních schopností, kreativity a motorických dovedností dětí (velké množství pomůcek pro koordinaci jemné i hrubé motoriky a pomůcek pro rehabilitaci). Některé pomůcky si učitelky vytvářejí samy (hmatové, sluchové a dechové pomůcky, pískovnice). Ve třídách pro děti se zdravotním oslabením jsou navíc čističky vzduchu, které se pravidelně využívají. Dětská i učitelská knihovna jsou průběžně doplňovány o nové tituly. V odborné literatuře se škola zaměřuje především na tituly z oblasti speciální pedagogiky. Počítače a kopírovací zařízení využívají všichni zaměstnanci školy. Vybavenost školy je vzhledem k jejímu zaměření spíše nadprůměrná.

Ředitelka školy vytvořila plán obnovy pomůcek a hraček se stanovením odpovědného pracovníka (součást *Školního vzdělávacího plánu*). Splněné úkoly do plánu zaznamenává.

b) Speciálně pedagogické centrum

SPC sídlí v objektu vzdáleném cca 1 km od budovy školy. V jedné pronajaté místnosti pracuje sociální pracovnice, druhá je určena pro diagnostickou, terapeutickou a poradenskou činnost. Odborní pracovníci se na pracovišti střídají, neboť vykonávají činnost i v dalších objektech (v budově SMŠ, stacionáři, mateřském centru „Karolínka“, mateřských a základních školách v okrese Trutnov, rodinách klientů).

SPC má dostatek speciálních pomůcek. V rámci spolupráce s Pedagogicko-psychologickou poradnou v Trutnově užívají při diagnostice dětí a žáků psychologické testy z majetku poradny, vlastní psychologické testy SPC nemá.

Údaje o klientech z kartotéky, která byla původně vedena na kartách, postupně zadává sociální pracovnice do počítače. Další počítač je k dispozici pro klienty SPC.

Materiálně-technické podmínky výchovně-vzdělávací práce SMŠ a činnosti SPC jsou celkově hodnoceny jako velmi dobré.

HODNOCENÍ PRŮBĚHU A VÝSLEDKŮ VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ PRÁCE VE SPECIÁLNÍ MATEŘSKÉ ŠKOLE

Realizace výchovně-vzdělávacího programu

Při plánování, přípravě a realizaci výchovně-vzdělávacích činností učitelky vycházejí z vlastního *Školního vzdělávacího plánu*, který zpracovaly na základě Rámcového programu pro předškolní vzdělávání. V jednotlivých třídách si ze *Školního vzdělávacího plánu*, který obsahuje základní informace o škole a její organizaci a o rámcovém obsahu vzdělávání, tvoří konkrétnější *Třídní výchovné plány*. Tyto plány jsou různorodé – tvořeny dle potřeb dětí a učitelek jednotlivých tříd. Tyto dokumenty jsou všechny v pracovní verzi - ve fázi dotváření a ověřování.

Realizace výchovně-vzdělávacího programu mateřské školy je v souladu s obecnými cíli předškolní výchovy.

Ve vedení povinné dokumentace byly zjištěny nedostatky: zápisy v Přehledu výchovné práce třídy A, B, D mají nízkou vypovídající hodnotu o obsahu výchovně-vzdělávací práce. V přehledech výchovné práce tříd A, C, D, E zcela chybí záznamy o činnosti v odpoledních hodinách. Ve třídách I., II., III. jsou záznamy v Přehledech výchovné práce vždy pouze od pedagogických pracovníků (v každé třídě pracuje jedna), tzn. že není průkazným způsobem zachycený celodenní průběh péče o děti.

V ostatních případech povinná dokumentace průkazně zachycuje průběh a výsledky výchovně-vzdělávací činnosti.

Systém kontroly naplňování výchovně-vzdělávacích cílů včetně analýzy výsledků má škola ve velké míře promyšlený a dle doložených pracovních evaluačních dokumentů zaměstnanců školy částečně vytvářený již několik let. Učitelky každoročně zpracovávají dotazníky (analýza výsledků práce školy) a osobní plány (plán rozvoje mateřské školy dle osobních představ s určením vlastního přičinění). Tyto dílčí evaluační výsledky jsou ředitelkou využívány pro

zpracování *Výroční zprávy* a následných plánů mateřské školy. Individuální pokroky dětí jsou učitelkami sledovány, v některých případech zaznamenávány písemně nebo vyznačením v kruhovém diagramu. Tyto záznamy učitelky vhodně doplňují zakládáním diagnostických kreseb dětí. Příkladné je vedení diagnostických záznamů ve třídě B. Pro většinu dětí je zpracován individuální vzdělávací plán. Úroveň těchto plánů je velmi rozdílná, častým nedostatkem je jejich nekonkrétnost v oblasti plánování individuální speciálně-pedagogické péče. Velmi účelně jsou zpracované individuální plány dětí ve třídě II. V některých třídách se již začíná objevovat snaha o zjišťování míry naplňování vzdělávacích cílů dle nového Rámcového programu pro předškolní vzdělávání.

Škola má částečně zpracovaný účinný systém kontroly naplňování výchovně-vzdělávacích cílů.

Při individuálních speciálně-pedagogických činnostech ve speciálních třídách bylo využíváno metod reedukace i kompenzace. Ve vzdělávání dítěte s diagnostikou autismus byla vhodně využívána metoda strukturovaného učení. Sledovaná individuální logopedická činnost byla prováděna na vysoké odborné úrovni, u dětí zařazených do SMŠ pro vadu řeči však ne tři hodiny denně. To je důsledek nevhodného rozvržení logopedických pracovníků (kterých je dostatek) do tříd. Učitelky vedou dětem pracovní sešity, které umožňují jejich rodičům navázat na tuto odbornou péči a intenzivně s učitelkami spolupracovat. Individuální i skupinová grafomotorická cvičení proběhla s využitím vhodných speciálně-pedagogických metod a zásad. Přístup většiny pedagogů k dětem se speciálními vzdělávacími potřebami byl velice profesionální - citlivý a zároveň přiměřeně podnětný.

Obsah výchovně-vzdělávací práce, požívané metody a formy odpovídají obecným i specifickým cílům předškolního vzdělávání.

Průběh a výsledky výchovně-vzdělávací práce

V průběhu inspekční činnosti byla sledována pedagogická činnost ve všech třídách speciální mateřské školy mimo třídu I., ve které v této době nepracoval žádný pedagogický pracovník SMŠ (učitelka byla v pracovní neschopnosti). Byla také sledována speciálně-pedagogická péče dvou logopedických pracovníků, jedné učitelky při individuální péči o nevidomého chlapce a jednoho speciálního pedagoga při individuální práci se zdravotně postiženými dětmi.

Spontánní činnosti

Pro sledované spontánní činnosti, které probíhaly v přirozené a tvůrčí atmosféře, bylo připraveno podnětné prostředí (ve třídách i společné hale, kde se scházejí děti všech tříd 1. patra). Učitelky respektovaly svobodný výběr her i hraček, které mají děti dostupně uloženy. V průběhu celého bloku spontánních činností měly děti dostatek pohybu. Přístup učitelk, které v době spontánních her věnovaly také intenzivní individuální péči dětem se specifickými vzdělávacími potřebami, byl podporující, rozvíjející fantazii a představivost dětí. Učitelky měly přehled o všech dětech, respektovaly jejich individuální tempo při činnostech i úklidu hraček. Všechny děti byly zaujaté hrami, kterých probíhalo velké množství. V jednom případě byly všechny ranní činnosti vhodně tematicky provázané a navazovaly na zážitky z předešlého dne. Učitelky využily zájmu dětí, na který navázaly směrem k rozvoji jejich dalších kompetencí - formou řízené frontální činnosti. Děti při hrách vzájemně s důvěrou spolupracovaly, střídaly si role, velice spontánně mezi sebou komunikovaly. Komunikace učitelk s dětmi byla vyvážená, děti respektovaly dohodnutá pravidla. Individuální logopedická péče byla vhodně

zakomponovaná do spontánních činností (realizovaná současně s rytmickým a koordinačním cvičením na rehabilitačních míčích). Profesionálním způsobem probíhala asistence učitelky při hře nevidomého dítěte. Speciální pedagog, který individuálně pečuje o autistického chlapce, nebyl v době nepřítomnosti chlapce jiným způsobem zaměstnán. Až po upozornění se začal připravovat na vzdělávací práci, kterou předvedl s jedním chlapcem v době, kdy byl chlapec již unaven. Pracovní a výtvarné činnosti, které si děti v průběhu her samy zvolily, probíhaly po skupinkách i individuálně, souvisely s tématy týdne (v činnostech se odrážel realizovaný projekt). Velice vhodně byly v době her zařazeny i činnosti dětí na počítači. Využitím vhodného počítačového programu si děti rozvíjely další potřebné schopnosti a dovednosti. Děti byly hodnoceny vždy adresně, věcně, konkrétně a ve správný čas. Svým vstřícným přístupem většina učitelek u dětí vhodně podporuje osobnostní i sociální rozvoj, sebedůvěru, sebeúctu, vzájemný respekt a toleranci. Pro spontánní činnosti měly vždy děti dostatek prostoru i času.

Řízené činnosti

Sledované řízené činnosti probíhaly převážně frontální formou, doplněné individuální péčí o děti s těžším zdravotním postižením. Ve třídě B byly z důvodu charakteru a stupně postižení zařazených přítomných dětí sledovány pouze individuální činnosti. Při plánování těchto činností učitelky vycházejí z vlastních *Třídních vzdělávacích plánů* a individuálních vzdělávacích plánů. Některé zároveň realizují zpětné hodnocení, kterého využívají pro další plánování. Nabízené činnosti měly učitelky vždy připravené, promyšlené a tematicky provázané.

Ranní cvičení bylo realizované různými způsoby, od klasického členění na rušnou část, zdravotní cviky a pohybovou hru až po netradiční způsoby volnějšího pohybového vyžití. Při tomto způsobu pohybových aktivit, které byly velice hezky motivačně i tematicky propojené, byly děti maximálně aktivní a spokojené. Učitelky dbaly na správné držení těla, systematicky vedly děti k nácvičení správné techniky dýchání. U dětí s tělesným postižením se dostatečně věnovaly jejich plnému zapojení do společných aktivit i individuálnímu fyzickému rozvoji (dle časových možností i reedukaci postižených funkcí). Při všech pohybových aktivitách byly děti dostatečně zahřáté, procvičily si všechny svalové skupiny. Došlo vždy k uspokojení jejich přirozené potřeby pohybu a hry.

V úrovni sledovaných didakticky cílených činností rozvíjejících poznání dětí byl patrný velký rozdíl. Obě zaměstnání byla tematicky provázaná a vycházela z prožitku dětí. Jedna učitelka organizaci frontální činnosti nezvládla, nepodařilo se jí děti zaujmout. V důsledku toho nebyly děti do činností téměř vůbec zapojené a došlo u nich k nevhodnému chování. Na aktuální situaci učitelka nereagovala potřebnou změnou organizace. Velice hezké bylo využití připravených činností pro zapojení nevidomého chlapce (stimulace hmatu s rozvojem rozumových dovedností). Tuto činnost realizovala v průběhu zaměstnání současně jiná učitelka tak, že byl chlapec zařazen do společných aktivit ve své třídě. Pozitivní byla obsahová a námětová komplexnost plánovaných činností, které se blíží k integrovanému způsobu vzdělávání metodami přirozeného učení. Při vhodném způsobu organizace (zařazení dostatečného množství her a vlastní manipulace) jiné učitelky došlo k maximálnímu zapojení dětí do činností a vytvoření velice příjemné atmosféry ve třídě. Také v ostatních sledovaných řízených činnostech (literární, jazykové, hudební a integrované), pro které byly děti vždy vhodně motivované, došlo k aktivnímu zapojení dětí do činností, ve dvou případech až k silnému emotivnímu prožitku dětí. Verbální projev dětí a učitelek byl mimo jednoho případu vyvážený, děti měly dostatek příležitostí k samostatným řečovým projevům. Otázky byly dětem kladeny přiměřené a jasné, v jednom případě bylo využito metody problémového učení s otevřenými otázkami, které rozvíjely aktivní slovní zásobu i způsob vyjadřování dětí. Některé

učitelky mají vynikající dramatický projev, který velmi účelně využívaly. Způsobem hodnocení dětí, které bylo většinou adekvátní a stimulující, a akceptujícím vlídným přístupem učitelek docházelo k posilování prožitků dětí. Prožitek byl upevňován i častou podporou sebedůvěry a samostatnosti dětí ze strany pedagogů. Děti jsou systematicky vedeny k samostatnosti, což bylo patrné nejen v didakticky cílených činnostech, ale především v organizačních momentech hygieny, stravování a při převlékání. Až na výjimky pedagogové respektují a naplňují individuální potřeby dětí, včetně psychohygienických: zařazují funkční pitný režim, respektují potřebu odpočinku. V době odpočinku mají děti možnost účasti tzv. nespavých aktivit formou zájmových kroužků. Děti se zdravotním oslabením (zařazené ve Stacionáři) učitelky a zdravotní personál denně funkčním způsobem otužují sprchováním, pravidelně s dětmi cvičí jógu, dochází do sauny a na hipoterapii. Péče o děti zde vhodně zasahuje i do oblasti rehabilitace, kterou zajišťují zdravotní sestry (čištění vzduchu, masáže, míčkování, apod.).

S dětmi s těžším kombinovaným postižením pracovaly učitelky celou dobu individuálně podle individuálních vzdělávacích plánů. Respektovaly možnosti a potřeby dětí, převažovala pozitivní motivace a stimulující hodnocení.

Průběhové výsledky výchovně-vzdělávací činnosti

Pohybový rozvoj dětí včetně jemné motoriky a sebeobslužných dovedností je přiměřený jejich věku a zdravotnímu postižení. Děti se chovají zdvořile k sobě navzájem i k dospělým. Velmi pozitivní vzájemné vztahy upevňují přiměřenou komunikaci na různorodé kvalitativní i kvantitativní úrovni (vzhledem k druhu a stupni postižení). Většina dětí je schopna vzájemné spolupráce i přijímání různých sociálních rolí. Představivost a fantazie se v tvořivých činnostech projevily jako průměrné, někdy mírně nadprůměrné. Autonomní chování, úroveň poznatků (též poznatků a dovedností vztahujících se k životnímu prostředí) a myšlenkových operací jsou také velmi různorodé v závislosti na stupni zdravotního postižení.

Průběh a výsledky výchovně-vzdělávací činnosti jsou v činnostech spontánních i řízených hodnoceny jako velmi dobré.

SOUČÁSTI SPECIÁLNÍ MATEŘKÉ ŠKOLY

Speciálně pedagogické centrum

SPC je v činnosti od září 1997. Jeho činnost se řídí *Plánem činností SPC pro školní rok 2002/2003*, který obsahuje výčet 20 různých akcí a činností bez udání konkrétních termínů a zodpovědných pracovníků. Dalším dokumentem, který upravuje činnost, je *Organizační řád Speciálně pedagogického centra při Speciální mateřské škole Trutnov*. Podle něj zaměřuje SPC svou činnost na zlepšení výchovy a vzdělávání mentálně postižených a jejich začlenění do společnosti. Tento úkol plní při přímé práci s klienty. Pro rodiče, učitele, orgány státní správy ve školství a v oblasti sociální péče i v dalších resortech provádí odborně poradenskou činnost. V provozu je denně od 7:30 do 15:30 hodin.

Každý čtvrtek se v mateřském centru „Karolínka“ konají společná setkání odborníků a rodičů s dětmi. Pracovníci SPC zde poskytují přítomným rodičům v době od 14:30 do 17:00 hodin poradenské služby a případné ukázky různých reedukačních postupů včetně ukázek rehabilitační péče. Každé setkání je zaměřeno na jinou problematiku (např. prezentace metody míčkování, předváděcí a nabídkové akce speciálních pomůcek).

V budově SPC probíhá mimo jiné logopedická náprava a zjišťování laterality. Plánování se uskutečňuje při pravidelných poradách pracovníků SPC. Z těchto porad jsou pořizovány a zakládány zápisy.

Během inspekce byly provedeny hospitace a krátké vstupy do odborné činnosti speciálních pedagogů. Hospitace se uskutečnila při reedukaci věnované rozvoji grafomotoriky vybraných dětí ze SMŠ. Celý úsek věnovaný této činnosti byl prováděn erudovaně, se zřejmým vysoce odborným a zainteresovaným přístupem speciální pedagožky. Krátké vstupy nejsou dostatečně vypovídající, proto nejsou hodnoceny.

Ředitelka SMŠ provádí kontrolní činnost podle *Plánu hospitací v SPC na školní rok 2002/2003*. Za 1. pololetí tohoto školního roku uskutečnila 3 hospitace u 2 pracovníků.

Ke dni 23. ledna 2003 poskytlo SPC odbornou péči celkem 299 klientům, z toho je 34 nových:

Měsíc	Klienti – počet celkem	Z toho noví
Září 2002	64	10
Říjen 2002	74	7
Listopad 2002	81	1
prosinec 2002	50	10
do 23. ledna 2002	30	6
Celkem	299	34

SPC poskytuje klientům péči poradenskou, diagnostickou i terapeutickou. Vede veškerou povinnou dokumentaci. Spisová dokumentace dětí žáků se zdravotním postižením byla kontrolována pouze u dětí, které jsou klienty SPC a zároveň navštěvují SMŠ. Ve vedení povinné dokumentace byly zjištěny následující nedostatky:

- Výsledky lékařských vyšetření nejsou interpretovány pracovníky SPC, nevyplývá z nich správný způsob reedukace, který by byl závazný pro práci učitelů ve SMŠ.
- Zprávy neobsahují všechny potřebné údaje, zejména chybí určení doby platnosti posudku a jmenování pracovníka určeného pro další spolupráci s dítětem.

Činnost Speciálně pedagogického centra je celkově hodnocena jako velmi dobrá.

DALŠÍ ZJIŠTĚNÍ

Rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních a školských zařízení není v souladu se Zřizovací listinou. Ve Zřizovací listině chybí záznam o sídlech odloučených pracovišť (třech třídách SMŠ a SPC). V Rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních a školských zařízení jsou některé údaje v rozporu se skutečným stavem zjištěným v době inspekce. Speciálně pedagogické centrum je zde vedené na adrese kmenové SMŠ, kde již nesídlí. Ve skutečnosti se nachází na adrese Lomní 357, 541 01 Trutnov. Ostatní nesrovnalosti viz Charakteristika školy a následný popis dalších zjištění.

V návaznosti na charakteristiku školy jsou v této kapitole popsány nepřesnosti, které byly v průběhu inspekce zjištěny:

1. Název „Speciální mateřská škola s více vadami“ předurčuje, že ve SMŠ by měly být zařazeny děti, na které se vztahuje charakteristika postižení více vadami uveřejněná ve Věstníku MŠMT pod čj. 25 602/97-22: „Za postiženého více vadami se považuje dítě, resp. žák postižený současně dvěma nebo více na sobě kauzálně nezávislými druhy postižení, z nichž každé by jej vzhledem k hloubce a důsledkům opravňovalo k zařazení do speciální školy příslušného typu“. Z kontroly osobní dokumentace dětí vyplývá, že do SMŠ Trutnov jsou zařazeny děti s různými druhy postižení, zdravotního oslabení a děti se sníženou psychosociální adaptací, nikoliv převážně děti s více vadami, jak udává název školy.
2. V zahajovacím výkazu Škol (MŠMT) V 4d-01 jsou v tabulce „Počty tříd a dětí podle druhů postižení“ uvedeny tyto třídy:

Třída určena pro děti:	Počet tříd	Počet dětí
Mentálně postižené	0	4
Zrakově postižené	0	1
S vadami řeči	4	35
Tělesně postižené	1	6
S více vadami	1	4
Zdravotně oslabené	1	32
Se sníženou psychosociální adaptací	1	6
Bez zdravotního postižení	0	26
S lékařskou diagnózou autismus	0	2
Celkem	8	116

Tyto údaje byly v rozporu se skutečným stavem ve SMŠ zjištěným v době inspekce (skutečný stav viz Charakteristika školy).

3. Třídy vyjmenované ve výkazu ve SMŠ ve skutečnosti nejsou. Počet 8 tříd souhlasí, ale ve třídách nejsou děti shromážděny podle druhu postižení uvedeném ve výkazu. Ve všech třídách je udělena výjimka z počtu dětí, není však zřejmé, z jakého počtu, neboť se nedá určit, pro které děti je která třída určena. (Každá třída má pro daný druh postižení povolen jiný počet dětí).
4. Počet dětí bez zdravotního postižení uvedených ve výkazu je v souladu s platným právním předpisem. Zdravé děti však nejsou přijaty na doplnění počtu ve speciálních třídách, ale navštěvují samostatnou třídu. Jedná se tedy o třídu mateřské školy, která není uvedena jako součást SMŠ.
5. V uvedeném počtu zdravých dětí nejsou zahrnuty děti z odloučeného pracoviště. Kontrolou osobní dokumentace dětí bylo zjištěno, že zdravých dětí je ve skutečnosti 35, což překračuje povolený počet 25 % zdravých dětí z celkového počtu dětí ve speciální škole.
6. Zřizovatelem Stacionáře pro zdravotně oslabené a tělesně postižené děti, ve kterém jsou umístěny 3 třídy SMŠ, je Město Trutnov. Kromě dětí ze SMŠ nemá žádné jiné klienty. Z tohoto důvodu se jedná o speciální mateřskou školu, což utvrzuje i fakt, že všechny tam docházející děti jsou přijaty ředitelkou SMŠ. Stacionář má ale svou ředitelku, o děti tedy současně pečují dvě vedoucí pracovnice. Ve stacionáři je ve třídách pouze jedna učitelka a dvě zdravotní sestry (místo dvou učitelek), což je vzhledem k tomu, že se jedná o třídy SMŠ, porušením platného právního předpisu. Mzdové prostředky pro učitelky poskytují

Krajský úřad, pro zdravotní sestry Město Trutnov. Provozní prostředky poskytují oba zřizovatelé.

Speciální mateřská škola spolupracuje se Speciálně pedagogickým centrem pro děti s vadami zraku při SMŠ, Šimkova, Hradec Králové, se Speciálně pedagogickým centrem pro děti mentálně postižené a děti s vadami řeči při Speciálních školách, Hořičky, se Speciálně pedagogickým centrem pro tělesně postižené v Jánských Lázních, s Ranou péčí, Praha, a s Pedagogicko-psychologickou poradnou, Trutnov. SMŠ poskytuje možnost vykonávání praxe studentkám středních, vyšších a vysokých škol zaměřených na studium předškolní pedagogiky, speciální pedagogiky a sociální práce. V době inspekce vykonávala ve SMŠ praxi jedna studentka Střední pedagogické školy, Litomyšl. Škola využívá pomoci jednoho muže vykonávajícího zde civilní službu.

Škola organizuje řadu zajímavých akcí pro děti a rodiče: besídky, výlety, exkurze, karnevaly, Dny dětí, Dny matek, Dny otců, rozloučení se školáky, dny otevřených dveří, návštěvy kulturních akcí, pravidelné plavecké kurzy. Nabízí také řadu zájmových kroužků: flétna, hudebně-pohybový, jóga, grafomotorika, angličtina a dva výtvarné kroužky.

Speciální mateřská škola se prezentuje veřejnosti vydáváním článků v místním tisku, vydáváním informačních letáků o nabídkách SMŠ a SPC, přímým kontaktem s rodiči zdravotně postižených dětí při pravidelném setkávání v mateřském centru „Karolínka“, vystavováním prací dětí na Městském úřadě Trutnov a dětském středisku v Trutnově, účasti na výtvarných soutěžích. Na získávání sponzorů se podílí všichni zaměstnanci SMŠ.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

1. Podkladová inspekční dokumentace SMŠ, dotazník pro ředitele před inspekcí, přehled o počtu dětí
2. Zřizovací listina (Královéhradecký kraj, Hradec Králové, č.j. 4035/17-TR/2001, s účinností od 1. října 2001)
3. Rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení (MŠMT ČR, Praha, dne 15. 2. 2002, č.j. 32 694/01-21)
4. Výkaz o speciálních školách k 30. 9. 2002 (ředitelka školy, Trutnov, 7. 10. 2002)
5. Školní vzdělávací plán (SMŠ Trutnov, ředitelka školy, projednán 29. 10. 2002)
6. Pracovní náplně pedagogů SMŠ
7. Doklady o vzdělání pedagogů SMŠ
8. Plán kontrol pro školní rok 2002/2003 (ředitelka SMŠ)
9. Záznamy o orientačních vstupech za školní rok 2002/2003
10. Záznamy o kontrolách třídní dokumentace za školní rok 2002/2003
11. Záznamy o hospitacích za školní rok 2001/2002 a 2002/2003
12. Záznamy o kontrolách provozních zaměstnanců za školní rok 2001/2002 a 2002/2003
13. Péče o nové, mladé a začínající učitelky (SMŠ Trutnov, ředitelka, 6. 9. 2002)
14. Plány dalšího vzdělávání jednotlivých pedagogů pro školní rok 2002/2003
15. Vnitřní platový předpis (SMŠ Trutnov, ředitelka, 1. 1. 1998)

16. Vnitřní organizační řád pro pedagogické pracovníky školy (SMŠ Trutnov, ředitelka, nedatováno)
17. Vnitřní organizační řád pro provozní pracovníky školy (SMŠ Trutnov, ředitelka, nedatováno)
18. Školní řád (SMŠ Trutnov, ředitelka, 1. 9. 2002)
19. Vnitřní řád školy (SMŠ Trutnov, 1. 9. 2002)
20. Kompetence zaměstnanců školy (SMŠ Trutnov, ředitelka, nedatováno)
21. Plán pedagogických porad pro školní rok 2002/2003 (SMŠ Trutnov, ředitelka)
22. Zápisy z porad za školní rok 2002/2003
23. Spolupráce s rodiči pro školní rok 2002/2003
24. Prezentace školy pro školní rok 2002/2003
25. Plány akcí pro rodiče pro školní rok 2002/2003 (pedagogové jednotlivých tříd)
26. Plány třídních schůzek pro školní rok 2002/2003 (pedagogové jednotlivých tříd)
27. Zápisy ze schůzek rodičů za školní rok 2001/2002, 2002/2003
28. Výroční zpráva školy za rok 2001/2002 (SMŠ Trutnov, ředitelka)
29. Stanovení počtu zapsaných dětí – udělení výjimky pro jednotlivé třídy (SMŠ Trutnov, ředitelka, 26. 9. 2002)
30. Dokumentace osmi tříd pro školní rok 2002/2003: přehledy o docházce dětí, evidenční listy dětí, přehledy výchovné práce, diagnostické záznamy některých dětí, individuální výchovně-vzdělávací plány některých dětí
31. Bezpečnostní opatření při práci s dětmi v mateřské škole (SMŠ Trutnov, ředitelka, nedatováno)
32. Plán činnosti SPC pro školní rok 2002/2003 (SPC Trutnov, ředitelka, 16. 9. 2002)
33. Zápisy ze společného setkání pracovníků SPC Trutnov ze školního roku 2002/2003
34. Pracovní náplně pracovníků SPC – datování různé nebo chybí
35. Organizační řád Speciálně pedagogického centra při Speciální mateřské škole Trutnov (SMŠ Trutnov, ředitelka, 7. 10. 2002)
36. Plán hospitací v SPC na školní rok 2002/2003 (SMŠ Trutnov, ředitelka, 20. září 2002)
37. Statut SPC Trutnov – nedatován + dodatek ke statutu ke dni 3.1. 2001
38. Smlouva o bezplatném pronájmu nebytových prostor z 1. ledna 1996 mezi SMŠ pro děti s více vadami a Stacionářem pro děti zdravotně oslabené a tělesně postižené
39. Fotodokumentace a videonahrávky

ZÁVĚR

Personální podmínky výchovně-vzdělávací práce speciální mateřské školy a speciálně pedagogického centra jsou optimálně rozvíjeny v souladu s jejich zaměřením. Výrazným pozitivem je ochota pedagogů školy se dále vzdělávat. Organizační schéma školy je

vytvořené, ale v praxi není vždy zcela funkční. To způsobuje nejasnosti ve struktuře školy a nerovnoměrné vytížení pedagogů.

Perfektně fungující systém práce s postiženými dětmi není vždy v souladu s platnými právními předpisy.

Materiálně-technické podmínky SMŠ a SPC umožňují realizovat komplexní výchovně-vzdělávací péči o děti a žáky se specifickými vzdělávacími potřebami. Nadprůměrné je vybavení školy speciálními pomůckami.

Výrazným pozitivem výchovně-vzdělávací práce školy je osobní přístup většiny pedagogů, kteří se práci se zdravotně postiženými dětmi věnují s velkým nasazením. Dle vlastních vzdělávacích programů realizuje většina pedagogů kvalitní vzdělávací proces. Využívané speciálně-pedagogické metody a formy práce napomáhají k potřebnému osvojování specifických dovedností postižených dětí a k jejich optimálnímu začleňování do společnosti. Práce SPC, zaměřená na mentální postižení dětí a žáků, je pro Trutnov a okolí velmi přínosná.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Školní inspektoři	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Monika Bourová	M. Bourová, v.r
Členové týmu	Mgr. Věra Nosková	Věra Nosková, v.r

Další zaměstnanci ČŠI

Ing. Jan Bolehovský
Ilona Oškrobaná

V Hradci Králové dne 19. února 2003

Datum a podpis ředitelky školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 28. 02. 03

Razítko

Ředitelka školy nebo jiná osoba oprávněná jednat za školu

Podpis

Mgr. Blanka Hainzová

Hainzová, v.r

Dle § 19 odst. 7 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	<i>Zcela mimořádný, příkladný.</i>
Velmi dobrý	<i>Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň.</i>
Průměrný	<i>Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň.</i>
Pouze vyhovující	<i>Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa.</i>
Nevyhovující	<i>Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.</i>

Plní, je v souladu	<i>Dodržuje, čerpá účelně, efektivně.</i>
Neplní, není v souladu	<i>Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně.</i>

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Příslušný orgán státní správy – KÚ	2003-03-20	091 359/03-5199

Královéhradeckého kraje OŠMT HK		
Zřizovatel – KÚ Královéhradeckého kraje OŠMT HK	2003-03-20	091 359/03-5199
Rada školy -	-	-

Připomínky ředitelky školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
12. 03. 2003	291/03	Připomínky byly podány